

FORSLAG TIL VANDRETURE

DEN KORTE TUR 2 KM

Ruten fører dig igennem det nære herregårdslandskab.

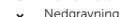
DEN LANGE TUR 3,7 KM

Du oplever her middelaldermarker, gravhøje, jernaldergrave og sporene fra herregårdstiden. Ikke egnet for gangbesværede.

EN TIDSREJSE AD OLDTIDSSTIEN 4 KM

Museets smukke oldtidssti er markeret med hvide sten påført røde prikker. Stien passerer blandt andet den rekonstruerede oldtidskov, rekonstruerede stenaldergrave, stranden og ender ved stavkirken.

	Den korte tur – 2 km		Hulvej
	Den lange tur – 3,7 km		Højrygget ager
	Oldtidsstien – 4 km		Terrasseager
	Oldtidskoven		Skovdige
			Markant sten
			Nedgravning
			Mergel, grus- eller lergrav
			Vandingskanal

OPLEVELSER I NATUREN

ved Moesgaard Museum

KULTURLANDSKABET VED MOESGAARD

Moesgaardskovene er et rigt og varieret kulturlandskab. Skovene hørte under herregården Moesgaard, og marker og skel står næsten uforandret fra den tid. Her ligger sporene fra Moesgaards dagligliv side om side med årtusindegamle marker og grave. Moesgaard Museum har tilrettelagt 3 vandreture, der bringer dig gennem den smukke natur og den spændende historie. God tur!

1 HERREGÅRDEN

Herregården Moesgaard blev bygget i 1778 af baron Frederik Christian Gyldenkrone. Søerne i parken var tidligere karpedamme. Gravpladsen er en slægtsgravplads anlagt af Thorkild Dahl i 1870. I den romantiske del af haven snor stierne sig om lysthuset, søen og den kunstige gravhøj. I dag rummer herregården museets administration, arkæologiske og naturvidenskabelige afdelinger samt Aarhus Universitet.

2 STAVKIRKEN

Rekonstrueret trækirke med klokkestabel fra vikingetidens slutning – omkring år 1070. Rester af kirken blev under gulvet i Hørning Kirke sydøst for Randers. Klokken er en kopi af den ca. 800 år gamle klokke fra Smollerup Kirke ved Viborg.

3 THAI-HUSET

En 100 år gammel bolig fra Ayutthaya. Huset stod oprindeligt i Siams gamle hovedstad ca. 200 km nord for Bangkok. Moesgaard Museum fik huset af den thailandske stat i forbindelse med en stor udstilling om Thailand i 1975.

4 FRUGTHAVEN

Haven er genetableret i 2018. Her findes nye udgaver af alle de træer, som oprindeligt stod i den gamle frugthave.

5 HØJRYGGEDE AGRE

Højryggede agre ses som 10-20 meter brede rygge i skovbunden og vidner om et dyrkningssystem, der var i brug fra vikingetiden til op i 1800-tallet. De høje rygge og grøfterne mellem dem gav en veldrænet jord. Dengang blev alle marker dyrket som højryggede agre, men er i dag kun bevaret i skovene. På kortet ovenfor fra 1783 er de højryggede agre nær Skovmøllen indtegnet.

6 SKOVMØLLEN OG GIBER Å

Giber Å var en livsnerve i landskabet. Vandet drev Skovmøllens hjul, og her fangede fiskeren fisk til herregårdens bord. Skovmøllen hørte under herregården og var oprindeligt kornmølle for Moesgaard og opland. Den har ligget her siden 1682. De nuværende bygninger er fra 1800-tallet.

7 ELLESUMPENS STÆVNEDE TRÆER

I sumpen ses flere mangestammede elletræer. De er resterne efter stævning – en driftsform, hvor man skærer træet ned i knæhøjde og høster dets grene til gærdsel (materiale til indhegning) og brændsel. Rødellen skyder hurtigt flere nye grene, og stævningen kan gentages.

8 RUINER AF DYSSER FRA STENALDEREN

Ude på marken og længere fremme ad stien ses resterne af dysser fra tidlig bondestenalder (3500-3300 f.Kr.). Langdyssen på marken og runddysserne i skoven er fra den tid, hvor man netop var begyndt at dyrke landbrug og blive bofast. De fleste dysser blev siden pløjet ned og stenene fjernet og brugt til veje og byggeri.

9 SKOVDIGER

Omkring 1800 var der forsvindende lidt skov i Danmark. Man fredede derfor store skovområder og indhegnede dem med fredskovsdiger. Digerne beskyttede skovens vækst mod at blive ædt af kreaturer og svin. Det smukke, næsten kilometerlange stendige er sandsynligvis fra 1700-tallet og afgrænser et græsningsområde imellem diget og Giber Å. Et lille digehegnede område – kaldet Kirsebærhaven – var tidligere planteskole. Her dyrkede man i 1800-tallet skovens træer, før de blev plantet ud i skoven.

10 HULVEJE

Den ældst kendte hulvej ved Moesgaard ses som en svag, 15 meter lang hulning i skovbunden, hvor grusvejen krydser et lille vandløb. Resten af hulvejen er senere bortpløjet i forbindelse med etablering af en højrygget ager, der blev dyrket frem til 1770'erne. Hulvejen er således endnu ældre.

11 JERNALDERENS TERRASSEMARKER

I den tidlige jernalder (500 f.Kr.- 0) pløjede bønderne gerne marker på langs af bakkernes skråninger. De blev efterhånden til terrasseformede marker, som endnu kan anes i skovbunden.

12 KAMMERHERRENS EGE

Stien fører igennem Kammerherrens Ege – en gruppe imponerende og meget gamle egetræer. Omkring stien ses flere smådamme forbundet med grøfter.

Det er sandsynligvis lergrave. Ved stien ses også en mindre sten med navnet "Puck" indhugget. Her begravde familien Dahl et af deres mange, afholdte husdyr – antageligt en hest.

13 ROMANTISK BYGGERI PÅ BRONZEALDERHØJ

Gravhøjen er fra ældre bronzealder (1800-500 f.Kr.). Den har tidligere ligget frit og markant i en ryddet udsigtslinje fra herregården til vandet. I de romantiske år i 1800-tallet byggede man en "stenalderdysser" oppe på den. Dyssens type er dog 2000 år ældre end selve bronzealderhøjen nedenunder.

14 FISKERHUSET

Her boede Moesgaards fisker, der leverede fisk til herregårdens køkken. Huset er fra 1855, og havde køkken, spisekammer og tre rum. I den lille stald var der plads til en ko, en gris og et får.

15 TEGLVÆRKET

På stranden lå fra 1844 og 50 år frem et teglværk, som man i dag kun ser få spor efter. Under den buskbegroede høj ligger rester af teglovnen, og den runde fordybning på modsatte side var engang leræltegrav.

16 TEGLVÆRKSHUSET

Teglværkshuset – opført omkring 1770 som skovfogedbolig – er Moesgaards ældste bygning. Her boede teglbrænderen, der forpagtede det tidligere teglværk på Moesgaard strand. Huset er i dag tjenestebolig for museet og ses mellem træerne på den anden side af åen.

17 DEN UHELDIGE RUNERISTER

På den store sten blev der omkring 1980 indhugget runerne "fortsat revolution". I nattens mulm og mørke kom man dog til at hugge sætningen spejlvendt.